

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.03.2002, sp. zn. 1 Ko 556/2001, ECLI:CZ:VSPH:2002:1.KO.556.2001.1

Číslo: 47/2003

Právní věta:

Při výkonu dohlédací činnosti (§ 12 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) není soud oprávněn uložit správci konkursní podstaty, jaký postoj má zaujmout k přihlášeným pohledávkám nebo které pohledávky za podstatou má v průběhu konkursu uspokojit.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 29.03.2002

Spisová značka: 1 Ko 556/2001

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 12 odst. 2 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením M ě s t s k é h o s o u d u v Praze ze dne 14. 10. 1999 byl na majetek společnosti s ručením omezeným J. B. (dále jen úpadce) prohlášen konkurs a správcem konkursní podstaty ustavena JUDr. J. B. (dále jen správce).

Napadeným usnesením z 26. 11. 2001 č.j. 93 K 6/99-226 soud prvního stupně zamítl návrh na zproštění správce funkce, jenž podal v záhlaví uvedený jednatel úpadce J. M. (dále též odvolatel). V odůvodnění rozhodnutí soud uvedl, že v postupu správce neshledal taková pochybení či jiná jednání, která by byla v rozporu se zákonem o konkursu a vyrovnání (dále též ZKV) či v rozporu s odpovědností správce při správě konkursní podstaty. Soud vyložil, jakými principy se správce při výkonu své funkce musí řídit a za jakých podmínek lze ustaveného správce této funkce zprostit. Shledal, že odvolatelem uváděné důvody nejsou dostatečně relevantní. Vyšel přitom též z toho, že věřitelský výbor se k návrhu na zproštění nepřipojil.

Soud připustil, že správce mohl zajistit úpadcovo účetnictví v kratším časovém intervalu, než se fakticky stalo, nelze však klást správci k tíži, že nevěděl o nájemních smlouvách uzavřených mezi úpadcem a odvolatelem, o nichž měl být správce informován především úpadcem samým. K argumentaci týkající se neuspokojení pohledávek odvolatele soud zmínil, že v tomto směru je správce

samostatným subjektem, jemuž soud nemůže uložit, které pohledávky má v průběhu konkursu uspokojit (jde-li o pohledávky za podstatou) a které nemá zpochybňovat (ostatní pohledávky, jež je třeba přihlásit do konkursu). Důvodnými neshledal soud ani výtky týkající se údajného prodlení s podáním návrhu na výmaz zástavních práv, když poukázal na to, že správce takový návrh podal a nelze mu klást za vinu, že Katastrální úřad v K. byl v prodlení. K poškození konkursních věřitelů nemohlo dojít ani v případě zastavení trestního stíhání ve věci vztahů úpadce s firmou P. – S. K., s. r. o., jež správce dle svého tvrzení napadl stížností. Konečně soud neshledal pochybení v činnosti správce při převzetí odstupného při postoupení leasingových smluv.

Proti usnesení z 26. 11. 2001 podal odvolatel odvolání a navrhl, aby je odvolací soud zrušil. Vytýkal soudu prvního stupně, že o jeho návrhu rozhodl bez podrobného studia spisu. Především namítal, že správce věděl o tom, že sídlo úpadce je v bytě odvolatele, jakož i o tom, že vozidla, jež úpadce užívá, jsou v úpadcově vlastnictví (míněno zřejmě ve vlastnictví odvolatele, jak je zřejmé z kontextu). Musel si proto být vědom toho, že v tomto rozsahu existovalo mezi úpadcem a odvolatelem smluvní ujednání o nájmu, a mohl se to dozvědět z úpadcova účetnictví, které zkoumal a též ofotografoval. Dle odvolatele správce předložením vadných dokladů způsobil prodlení při rozhodování o výmazu zástavního práva váznoucího na nemovitostech odvolatele. Dále uváděl, že soud ve svém rozhodnutí neuvádí, zda správce měl právo požadovat odstupné ve výši 350 000 Kč za převod kamiónů, které nevlastnil úpadce, ale odvolatel. Soud ani nezkoumal, zda tvrzení věřitelského výboru jsou pravdivá, a spokojil se s jeho stanoviskem, jež mu plně vyhovuje. Správce ani věřitelský výbor přitom nejednají v souladu se zákonem, o čemž svědčí to, že odvolateli je upíráno plnění, jež mu může být v průběhu konkursu správcem vyplaceno. Záměrné jednání směřující ke zkrácení úpadce na jeho právech spatřuje odvolatel v tom, že soupis konkursní podstaty úpadci nebyl předán a ten se proto nemůže vyjádřit k jeho jednotlivým položkám. Konečně poukazoval na to, že činnost správce i JUDr. S., jednající za jednoho člena věřitelského výboru, přezkoumávají orgány činné v trestním řízení, což soud prvního stupně zcela pominul.

V r c h n í s o u d v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení jeho vydání předcházející dle § 212 a 212a o. s. ř. a odvolání neshledal důvodným. Proto rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Podle § 8 odst. 5 ZKV věřitelé se mohou usnést na návrhu, aby byl správce zproštěn funkce a ustaven správce nový. Soud může takový návrh zamítnout jen tehdy, má-li o změně v osobě správce závažné pochybnosti. Podle první věty šestého odstavce soud může na návrh některého z účastníků nebo správce anebo i bez návrhu z důležitých důvodů zprostit správce funkce.

Zákon o konkursu a vyrovnání tak v zásadě dvojím způsobem upravuje možnost vyměnit již ustaveného správce správcem jiným. V případě úpravy dle pátého odstavce je soud omezen ve svém uvážení, zda správce jeho funkce zprostit či nikoliv za situace, kdy je dáno kvalifikované stanovisko věřitelů, tedy takové, o němž lze tvrdit, zjednodušeně řečeno, že je vyjádřením vůle většiny věřitelů. V takovém případě může soud návrh věřitelů nerespektovat jenom při závažné pochybnosti o změně v osobě správce. Při postupu dle odstavce šestého, jenž v daném případě jediné může přicházet v úvahu, však soud, lhostejno zda postupuje z popudu jiného či na základě vlastního uvážení, může správce zprostit funkce jen z důležitého důvodu, jenž musí vyjádřit v odůvodnění svého rozhodnutí. Za takový důvod by jistě bylo nutné pokládat např. správcovu podjatost, nedůvodná pro věc podstatná prodlení při výkonu funkce či neplnění povinností vyplývajících přímo ze zákona nebo soudem v průběhu konkursu uložených.

Ve smyslu výše zmíněného § 8 odst. 6 ZKV tedy může soud stávajícího správce zprostit funkce v případě, že pro takové rozhodnutí jsou dány důležité důvody. Za takové však odvolací soud v zásadě shodně se soudem prvního stupně nepokládá tu argumentaci, o níž odvolatel svůj návrh opírá.

Výhrady odvolatele proti činnosti správce či proti napadenému usnesení soudu prvního stupně lze dle jejich obsahu a společných znaků zahrnout do čtyř skupin. Do první se řadí námitky vůči tvorbě soupisu konkursní podstaty a položkám do něj zahrnutým, do druhé údajné prodlení správce při řízení před Katastrálním úřadem v K. Další výtky směřují proti tomu, že správce dosud neuspokojil nároky odvolatele, ač tak již učinit měl a mohl. Konečně je správci vytýkán postup při přebírání úpalcova účetnictví a soudu nedostatečná znalost případu a spisu.

Především je třeba při posuzování důvodnosti odvolání v dané věci vyjít z toho, že vlastní průběh konkursu podléhá dohledu soudu, v jehož rámci lze po správci požadovat vysvětlení jeho dosavadního postupu a jednotlivých úkonů (popř. jeho nečinnosti). Soud též může správci uložit, aby v rámci konkursu postupoval určitým způsobem a plnil takto soudem uložené povinnosti (např. zahrnul do soupisu konkursní podstaty určitou věc, vymáhal úpalcovu pohledávku, atd.). Vždy se však musí jednat o ovlivňování správce v rámci soudního dohledu ve smyslu § 12 ZKV, které musí respektovat, že nad rámec zákonem dovoleného jít nelze. Není proto možné např. ukládat správci, jaký postoj má zaujmout k jednotlivým pohledávkám při přezkumném jednání či které pohledávky za podstatou má v průběhu konkursu uspokojit. V tomto směru odkazuje odvolací soud pro stručnost na odůvodnění napadeného usnesení, kde soud prvního stupně přesvědčivě a správně vymezil rozsah a meze svých oprávnění vyplývajících z dohlédací činnosti. Pro úplnost je možno dodat, že proti rozhodnutím soudu učiněným v rámci dohlédací činnosti není odvolání přípustné (§ 66b odst. 2 ZKV).

Pokud se týká procesu tvorby soupisu konkursní podstaty a případných výhrad k němu, nutno vyjít ze zákonné úpravy obsažené v § 18 a 19 ZKV. Soupis provádí správce podle pokynů soudu za použití seznamu předloženého úpalcem a za součinnosti věřitelského výboru. Z obsahu spisu plyne, že soud ani věřitelský výbor zásadní námitky vůči činnosti správce v této oblasti neměli. Rovněž tak odvolací soud neshledává v postupu správce žádné pochybení, jež by odůvodňovalo jeho zproštění funkce. Je samozřejmé, že z obecného hlediska na věc nahlíženo, úpalcé i konkursní věřitelé mají právo nahlížet do soupisu konkursní podstaty a reagovat na skutečnosti zde zachycené. To konkrétně znamená, že pokud tyto oprávněné osoby mají výhrady vůči soupisu, mohou se obrátit na „konkursní“ soud, aby v rámci dohlédací činnosti zjednal nápravu, tedy např. aby správci uložil do soupisu další věc zahrnout, popř. ji ze soupisu vyňal. Nevyhoví-li soud požadavku na vynětí věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty ze soupisu, má osoba uplatňující nesprávnost takového zařazení do soupisu možnost domoci se svého práva excindační žalobou ve smyslu § 19 odst. 2 ZKV. Postoj správce by mohl vést ke zproštění funkce v těchto případech pouze tehdy, pokud by nerespektoval závazný pokyn soudu; o takový případ se však v dané věci nejedná.

Soud prvního stupně se ve svém rozhodnutí zabýval tvrzeným pochybením správce při podání návrhu na výmaz zástavního práva a v postupu správce pochybení neshledal. Odvolací soud je toho názoru, že jde nad rámec potřeby tohoto odvolacího řízení zabývat se okolnostmi vztahujícími se k řízení před katastrálním úřadem a možným správcovým prodlením v té věci. I pokud by totiž správce v prodlení byl, mohlo by přicházet za daného stavu věci v úvahu toliko udělení pořádkové pokuty ve smyslu § 8 odst. 4 ZKV. K takovému úkonu je však výlučně povolán soud prvního stupně a nelze toto oprávnění přenášet na soud odvolací. Neshledal-li proto okresní soud podmínky pro rozhodnutí dle § 8 odst. 4 ZKV, je vyloučeno, aby tak učinil vrchní soud.

Rovněž tak soud prvního stupně nepochybil, když neshledal důvodnými námitky vytýkající správci, že odmítá uspokojit odvolatelovy nároky. V této souvislosti je možné odkázat na to, co uvedeno výše stran rozsahu dohlédací činnosti soudu, jakož i k možnosti třetích osob, tedy i odvolatele, domoci se postupem dle § 19 odst. 2 ZKV vyloučení věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot ze soupisu konkursní podstaty, přičemž lze dodat, že do doby, než je o takové žalobě pravomocně rozhodnuto, jsou práva oprávněné osoby chráněna způsobem popsáním v § 19 odst. 3 ZKV. Domnívá-li se odvolatel, že má za úpalcem pohledávku v konkursu uspokojitelnou, bylo namístě ji postupem dle § 20 a násl. ZKV přihlásit a v případě jejího popření podat incidenční žalobu na určení její pravosti.

Pokud je odvolatel přesvědčen o tom, že jeho pohledávka za úpadcem je pohledávkou za podstatou, a správce s tímto jeho stanoviskem není srozuměn, lze podat žalobu na určení této pohledávky (proto, že její existenci správce popírá), jinak věc bude muset být řešena až v rámci rozvrhového usnesení. Ani v případě, že by správce byl srozuměn s tím, že odvolatel má pohledávku za podstatou, nelze mu zásadně ukládat, jak o tom pojednáno shora, v jakém rozsahu, popř. zda vůbec má v průběhu konkursu tyto pohledávky uspokojovat. Není proto vyloučeno, že správce všechny pohledávky za podstatou uspokojí až na základě rozvrhového usnesení, kde též s konečnou platností bude určena výše plnění připadajícího na jednotlivé věřitele.

Z odůvodnění napadeného rozhodnutí neplyne, že by se soud prvního stupně v potřebném rozsahu s projednávaným případem neseznámil a že by jeho rozhodnutí bylo povrchní a nevyčerpalo všechny pro věc relevantní okolnosti, o něž důvodnost svého návrhu odvolatel opírá. Odvolací soud je naopak přesvědčen o tom, že soud prvního stupně věci věnoval potřebnou péči a že ve svém rozhodování nikterak správce na úkor odvolatele či úpadce nepreferoval. To je ostatně zřejmé i z toho, že zmínil správcovo dílčí prodlení při zajišťování úpadcova účetnictví, jež by však vzhledem k okolnostem případu zde v krajním případě mohlo snad být důvodem pro udělení pořádkové pokuty, nikoliv však již oním závažným důvodem, jehož existencí zákon podmiňuje zproštění správce funkce. Dospěl-li soud prvního stupně k závěru, že zde rozhodnutí dle § 8 odst. 4 ZKV nepřichází v úvahu, je odvolací soud ve smyslu shora uvedeného povinen tento postoj akceptovat.

Vzhledem k tomu, co uvedeno v předchozích odstavcích, má odvolací soud za to, že soud prvního stupně nepochybil, když dovodil, že odvolatelovu návrhu není namístě vyhovět, přičemž v dalším lze pro stručnost na odůvodnění napadeného usnesení odkázat. Z tohoto důvodu odvolací soud postupoval dle § 219 o. s. ř. a napadené usnesení jakožto věcně správné potvrdil.